

nili so 6. julija 1882 iz pedagogično-didaktičnih vzrokov drugi deželni jezik izbrisati iz vrste obligatnih predmetov za ljudsko šolo; tudi c. kr. okrajni šolski svet podpiral je ta predlog. C. kr. deželni šolski svet je pa v svojem odloku 7. januarja 1883 naročil, da naj vse pri starem ostane! (Čujte! na desni.) Tisti, ki se je drznil omenjeni predlog staviti, moral je takoj v prognanstvo v Mürzsteg na Gorenje-Štajarsko. (Čujte! čujte! na desni.) Drugega učitelja, ki se je pri tistem predlogu tudi vdeleževal, pregnali so še med letom iz Ptujškega okraja. (Čujte! na desni.) Ali smo že res tako daleč, da se postave le za to dajó, da jih deželnemu šolskemu svetu spolnjevati treba ni?!

6. aprila 1882 sklenil je c. kr. okrajni šolski svet v Ptuj: „uradni jezik pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Ptuj je slovenski izvzemši mesto Ptuj. Predsednik c. kr. okrajni glavar je sklep takoj zavrge in deželni šolski svet je pa reševaje to zadevo rekel, da določitev „izključljive“ rabe slovenskega jezika nasprotujejo členu XIX. (Čujte! čujte! — smeh na desni.) Opomniti moram, da okrajni šolski svet ni sklenil besede „izključljivo“, temveč je to besedo deželni šolski svet pristavil le za to, da se je zamogel na član XIX. sklicavati. (Čujte! na desni.)

Ravno tedaj hotel je nek učitelj svojo plačo potegniti s slovensko pobotnico. Zgodilo se je to na meji med Slovenci in Nemei. Davkarija se je branila na podlagi tiste pobotnice plačo odšteti; zadeva romala je k deželnemu šolskemu svetu (čujte! na desni) in ta je naročil, da mora učitelj nemško pobotnico spisati. Kako se pa to s članom XIX. vjema, gospóda moja?!

20. maja ravno tistega leta sklenil je okrajni šolski svet v Ptuj zapisnike v slovensčini spisovati; predsednik je ta sklep takoj vničil!

22. maja 1882 bila je v Leskovi. Ptujskem okraji, komisija zarad naprave zakotne šole. Poleg okrajnega glavarja in okrajnega šolskega nadzornika bili so navzočni tudi zastopniki občine in krajnega šolskega sveta. Le-ti so zahtevali, da naj se zapisnik slovenski spiše, kar se pa ni zgodilo, če tudi je 70 mož soglasno to zahtevalo; dotičniki so se pritožili. Kaj mislite, kaj se je zgodilo? Tistemu, ki je pritožbo spisal, naložili so 40 goldinarjev globe (čujte! čujte! na desni), ki jih je tudi plačati moral in sicer za to, ker je imel tu pa tam preojstro pero. (Veslost na desni!) Da, zlahna moja gospóda, pokažite mi ga, ki bi vas z gladkimi rokovicami sprejemal, ako ga z železnimi kremplji praskate!

Leta 1882 sklenil je nek odbor v Ptujskem okraji napraviti tabor; sedanja vlada pa tedanjega tabora ni dovolila in jaz se spominjam

na leti 1868 in 1869, ko je Giskra rekel: „Le dovolite!“ (Čujte! na levi.)

Pri volitvah v okrajni zastop Ptujski vpisovali so se v skupino velikoposestnikov lastniki hiš, ki na hišnem in stanarinskem davku niso več plačevali nego 60 gold., če tudi je po postavi le tisti velikoposestnik, kdor zemljičnega in hišnega davka skupaj 60 gold. plača.

Ptujski „Narodni dom“ prosil je za dovolitev gostilne in kavarne v ravno tisti hiši, kjer so imeli gostilno že od leta 1820. Prva in druga instanca rešili ste povoljno prošnjo, visoko ministerstvo pa te malenkosti ni hotelo dovoliti. Da, gospoda moja, Slovenci so pod sedanjo vlado brez vsake pravice. Svetoval bi Vam, da s svetinjami naroda, ki je bil vsikdar veren Nj. Veličanstvu, ne postopate na tak način! Miru si želite med narodi, toda ta mir, ako hoče dobrodejen biti, ako Vam hoče srečo in zadovoljnost prinesiti, opirati se mora na pravičnost, na ravnopravnost vseh narodov po Avstriji. Vsi drugi poskusi so — izmišljotine — fata morgana! (Dobro! dobro! na desni.)

Gospodarske stvari.

Kako treba krompir saditi in pridelovati.

Krompir je občno priljubljena in za revnejše vrste prebivalcev zelo važna hrana, tudi kot živinska krma in obrtnijska rastlina zavzema jedno prvih mest med rastlinami. Vendar pa se sem ter tje vidi, da se toti važni rastlini ne daje toliko pozornosti in pa skrbi, kolikor je prav za prav zasluži.

Če se v takih krajih 70—80 metričnih centov na 1 hektaro (40—48 metričnih centov na oral) pridelava, je to že pridelek, kterege so ljudje veseli, če se jih 100 metričnih centov na hektaro pridelava ali 60 metričnih centov na oral, tako se s takim pridelkom že kot z dobrim hvalijo.

Krivdo pičlih pridelkov pa zvrčajo ljudje pogosto na zemeljske in vremenske razmere, kakor se v dotičnem kraju nahajajo. Pri tem pa ne pomislijo, da so dostikrat sami krivi tega nepovoljnega prospeha.

Mnogokrat leži prva kvar že v izbiri njive, na katero se pozneje krompir posadi. Marsikteri kmetovalec še meni, da se mora za krompir težka, močno pognojena zemlja izbrati. Sicer se večkrat prigodi, da je pridelek v taki zemlji prekomerno obilen in gomolji zelo debeli, ali skušnija je že pogosto pokazala, da tak krompir za jed ni posebno dober in okusen. In če še mokra letina pritisne, potem tudi s pridelkom samim slabo stoji in krompir je boleznim podvržen, posebno pa rad gnjuje. So pa tudi krom-

pirjeve sorte, ki v mokrotai zemlji sploh ne storé. Najbolj se prilaga krompirju srednje dobro zemljišče, tudi boljša peščena zemlja v prosti legi, če le ni preveč suši podvržena.

Tudi v tem, kar se gnojenja tiče, se mnogokrat krivo ravna. Sicer tudi krompir tirja v svoje dobro prospevanje gnojnih moči, vendar pa je treba pri izboru gnoja in v času gnojenja previdnosti. Tako pri lahki in rahli zemlji črstev in na gnjilcu bogati gnoj ni dober n. p. konjski ali ovčji gnoj. Po takem gnoju v taki zemlji krompir močno v metenico (ščavje) žene in rad vodeničen postane. Ako se krompir kot drugi sadež na primer po pognojenem strunenem sadežu ali pa močno z malcem ali apnom potrošeni detelji sadi, pridela se okusnejši in na močiču bolj bogat krompir. V težkem, mokrem zemljišču pa se črstev gnoj priporoča in je v tem slučaju v ta namen posebno slavnati gnoj prav dober; na jedni strani napravlja tak gnoj zemljo rahlo, na drugi pa vzbuja in družu delavnost zemljišča.

Kakor se včasih krompirjev pridelek in krompirjeva dobrota po slabo ali krivo izbranim gnoju ali pa po premočnem pognojenju kvari, tako se tudi pogosto krompir, kakor oves za poslednji sadež v gospodarstvu ima, kateremu je vsaka tudi najslabejša zemlja zadosti dobra. So nekteri, ki trdijo, krompir se mora le v slabo zemljo saditi. V prav kumerni ali puščobni zemlji se mora le težko obilen pridelek pričakovati. Le če se pri sajenju jame za krompir ali razori z malcem, pepelom ali koščeno moko ali tudi z apnom potrošajo, bilo bi prav. Tudi čist, dober in prsten kompost tukaj dobro deluje. (Konec prihodnjíč.)

Gruške povrtnice.

16. Gruška zimska kraljica. (Winterkönigsbirne.) Sad je debel, okrogloplašnat, nježnega soka, trpi do februvarja. Zato je dober sad prve vrste. Drevo je malo pa rodovitno, ki pa hoče dobro zemljo.

17. Gruška dolga jesenka. (Lange grüne Herbstbirne.) Sad je skoraj kegljičaste podobe, zelen ko trava, nježno muškatego okusa, prekomerno sočnat, dišeč in trpi do novembra. Drevo je visoko, obilno rodi, pa zahteva dobro zemljo.

18. Gruška zimska Nelisanka. (Winter Nelis.) Sad je srednje debelosti, okrogel, rijast, posebne dobrote. Trpi do spomladi. Zelo močno rodovitno drevo.

19. Gruška pegasta Bergamaščanka. (Getupfte Bergamotte.) Sad okrogel, pegast, zelen, precej debel. Trpi do oktobra. Je nježna namizna gruška, z maslovitim mesom, ki bolj kaže za na vrte ko pa na polje. Sicer pa ni izbirična, kar se tiče lege.

20. Gruška Magdalenka. (Magdalenenbirne.) Sad je srednje debel, skorajajast, svetlo-zelen, zrel, žolto-zelen, zelo sočnat, nježno kislega okusa, kakor sladkor in muškatelec, izvrsten; zori konec julija in trpi 14 dni. Drevo je precej močno in rodovitno.

21. Gruška poletnica nježna, lupinasta. (Zartschalige Sommerbirne.) Sad drobičen, rusletki podoben, zelenkastožolt, zrel, limonastožolt, na solčni strani rahlo roževito rudeč, kakor v vosek vdelan, dišeč, izvrsten. Zori sred avgusta, pa komaj teden dni trpi. Drevo je precej močno in rodovitno.

Cena sadja. Od 14.—20. marca je sadje na Dunaju imelo tole ceno: Jabelka, rajnete sivke 14—35 kr., žolte 15—35 kr., mašancki Štajerski 9—18 kr. za kilo, Tirolski 3—6 fl. za 100 jabelk. Tirolski II. 25—35 kr., Haslingarski 14—20 kr., za kuho 12—16 kr. gruške, spinokarpi 40—45 kr., grozdje 85—80 kr. za kilo.

Sejmi. 7. aprila: v Ljutomeru, Mariboru, na Gori, v Šoštanju; 9. aprila: v Dobovi, Gradeu, Novi cerkvi; 10. aprila: v Koprivnici.

Dopisi.

Iz Maribora. (Slovo g. Dr. L. Gregoreca.) V nedeljo se je bilo v prostorih naše čitalnice sešlo izborno društvo. Prostorji so bili izredno, lepo okinčani; bila pa je tudi izredna priložnost ne v zabavo, ampak v slovo. Če tudi čas velikega tedna ni stvari posebno ugajal, prišlo je vendar precejšnje število udov, drugih gostov in tudi nekaj kmetov iz okolice naše. Bilo je namreč slovo g. Dr. L. Gregoreca od čitalnice, kateri je bil ves čas marljiv ud, in več let vesten odbornik. Ta večer se je pa tudi pokazalo, kaj je odhajajoči gospod za naša društva, pa še bolj za slovensko ljudstvo veljal. Govori g. dr. Radaja, dr. Dečko-ta, kmeta Vajkselj-na in drugih so to v živih, srčnih, neskaljenih besedah razodevali. Vsi so bili z navdušenjem sprejeti, izlasti pa odgovor g. Dr. Gregoreca. Cela slavnost se je prav lepo in gotovo v zadovoljnost vseh izpeljala. Bodi torej hvala vsem, ki so pri tem kakor koli pomagali, posebno še gg. pevcem, govornikom in pa slavnemu odboru!

Iz Ptujja. 26. marcija 1885. Zadnja seja odbora „Slov. pevskega društva“ je bila zelo znamenita. Med mnogimi določbami in sprejetimi predlogi hočem tukaj najvažnejše naznaniti. Za letošnji veliki pevski zbor se je enoglasno določilo mesto „Celje“. Po raznih nasvetih se je izvolil v to 8. septemb. t. l. — Pesni, ki se bodo skupno pele, so: a) Moški zbori: „Mi vstajamo“ od B. Ipaveca, b) „Slava Slovencem“ besede Virkove, vgl. A. Foerster,